

II.
C. 10284.
e 14

POMOY v2 SIL2

ale

L2SEN2 KRIÆ

in

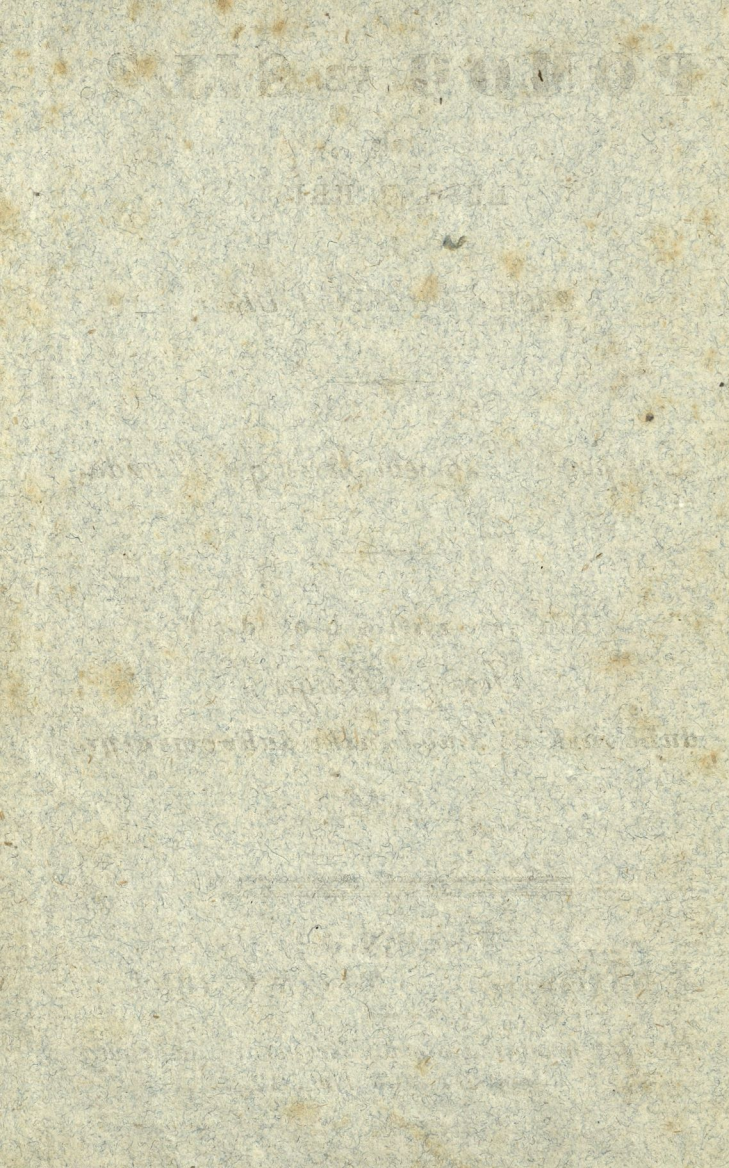
SRËYA DOBRËGA UKA.

DVË POVËST2

iz pisem Kristofa Umida.

10284. II. C. e. n. 2.

POMOC V2 SIL2,

ale

L2SEN2 KRI2

in

SRE4A DOBR2GA UKA.

Dve pov2ste iz pisem Kristofa Umida.

Na svetlobo dal

Jo2ef Burger,

duhovnik v2 Lublanske duhov2en2e.

V2 LUBLAN2,

Natisnil Jo2ef Bla3nik, 1852.

*Ima na prodaj Leopold Krem2ar, bukvoe3
pod Tran2o Nro. 12.*

I.

L 2 S E N 2 K R I E.

Perva razstava.

Uboga Kristínena dobi lubo mater.

Pred veliko léta je bila v Zagorínah, v vase na gorénske strani Kranske džeze, bogata kmetína, Ludmila po imenu. Prav lépa je bila nena kmetíja. Hiša, v kateri je prebivala, je bila ko gradiy. Ob náj so bili hlévi in pole. Pa we bogatéji je bila Ludmila lépa in yednost. Bila je v resnihi bogabojeyi in dobrótliva, par tém vsa pohlevna in ponixna, in vse po soséské jo je v yasté imélo in lubilo. Po smérti svojiga moxá se je æ nelo Bogá oklenila; mu zvestó služit je bila nena nar veyz skerb.

Eno spomlad na vse jutro se je pelála v Kranj, káke utira ure dalno mésténe. Poseben opravék je ondé iméla, in zveyer be bila æ spet rada domá. Popoldne okoli tréh se domú naprava; pa videt, de je nerkav odparta, ho-ye poprej we malo v náj pomolite.

Sz yastjó stopz vz ƚerkzv. Gre protz velz-
kemu altarju, poklekne, in zayne molitz. Vse
okrog ne je tiho; le szmtartje kleqí we kaka
pobožna duwa, in tudz molz. Vse, kar vide,
je yestítlivo, in jo navdaja sz sveto grøzo,
ravno ko někedej starzga oyaka Jakoba na
potz vz Haran, kedar je imel Bøxjo perka-
zen, in je djal: „Vz rsninqz, tukej je Bog pri-
yujóy, tukej je Bøxja hiwa!“ Vse, vse obudú-
je svete obyútleje, mislz in xele vz néj, in
Ludmila molz takó ze zbranem duham in ta-
kó iz sernq, de je vsa vz Bogá in vz nebesa
zamaknena, in de pozabz vsz svét in vse, kar
je na svétz.

Ko je odmolila, vstane, in gre po ƚerkvz
protz vratam, kar zagleda per stranskem al-
tarji déklzno kleqáztz in molitz. Bliz deset lét
je bila stara. Lepó nakviwko je svoje mlade
rouqne derxala, milo protz altarju gledala, in
se kar stvarzne né ozarla ne na lévo ne na
desno. In yudo, solze ji tekó po radeyqh li-
nqh, in veukrat zdihne le tolekana britko, de
bz se tudz neobyutlivo sernqe zgnílo.

Ludmilz se déklzna vz sernqe smile. Lu-
bezzen in nekaka yast do pobožnega otroka se
vz néj obudí, in rada bz zvédela, kaj de ji
je. Pa vz perserqne molitz je noye motitz.
We le, ko se déklzna vzdvigne, in protz vra-
tam oberne, stopz Ludmila kz né, in ji pri-
jazno reye: „Ti se zelo xalostna, luba déklz-
na! Kaj pa tz je, in zakaj jokaw?“

„Oh,“ je déklzna odgovorila, in solze se
ji po linqh uderó, „pred enzm létam, ravno

danauna dan, so me oŭka umerle, in dans té-
den so moŭo mamko pokopále!“

„I kaj se pa,“ reče xena dale, „lubega
Bogá takó perseryno prosila?“

„De bž se me usmilél,“ je déklęna djala.
„Némam ždé kž nekomur drugemu perbéxate
kakor kž Bogu. Dans sžm we per ludéh, per
kteržh sve žž ranŭo mamko gostovále; ale ju-
tre xž veŭ ne bom sméla per než bitž. Ravno
kar me je hiwnž gospodar vnovžŭ zatardil, de
naj se kjé drugěj prebivalžŭja poiŭjem. I kam
le pojdem? Imam sžŭer we eno teto, botro
in enęga strinŭa; paŭ rada bž ula kž než kte-
ržmu. Gospod fajmowter, kž so moŭo ranŭo
mamko vž boléžnž velikokrat obiskále, in jim
neizrečeno veliko dóbręga storilž, so jim tudž
reklž, de so dolęní žame skžrbétž, dokler se
we ne morem sama pomagatž; pa se ne mo-
rejo žedinitž, ktere bž to skžrb prevžel. In
jim tudž ne žameržm téga; samí imajo dóste
otrók, in komej žane potrebnž xivex žasluxž-
jo.“

„Uboga sžróta!“ reče Ludmila; „ždé se
ne yudžm, de se xalostna.“

„Rés,“ reče déklęna, „prav xalostna sžm
lésžm perwla. Pa ko bž trénil, me je lubž Bog
vso xalost od sžrŭa odvžel; takó nekako pokoj-
no je ždé moŭe sžrŭe, in némam nobene skžr-
bí veŭ, ko le po volž Bžŭji xivétž, de bž
imel Bog dopadene nad menój.“

Tž beséde nedolęnžga otróka in pobožnost,
ktera se je iz vsžga negovžga djana svžtila, so
Ludmilž vž sžrŭe segle. Prijazno ko nar bole

matz pogleda dèklíya, in reye: „Jaz mislém, mōja ljubka! de je Bog tvōjo molitev usliwal. Le storz, kar se mu obľubila, in nęy ne jokaj. Se tž bo se pomagalo. Stopz malo ža męnój!“

Kristinęna, takó je bilo dobre dèklęne ime, se bistro vž neznano xeno ožrè, in se brana x' no itz. „I kam pa?“ je djala. „Jaz ne smém, moram domú itz.“

Ludmila reye: „Sęm znana ža gospod fajmowtram, kž so tvōji bolnz mamkz toľsko dobreęa storilz. Kž nęm pojdevę. Bom x' nima govorila, kakó bž se tž pomagalo.“ Ko je to izrekla, podá dèklęnz roko, in dèklęna gre vsa rada x' no.

Gospod fajmowter, ęestit pa ľubezniv mox, so ravno pisalz. Ko vidęjo xeno ža dèklíyem vž hiwo stopitz, vstanejo od ža mize, in se prijazno žayudejo. Obé jim kuwnete roko. In Ludmila jim pové, kakó je Kristinęno spoznala, in reye dèkletu malo iz hiwe stopitz, ker bž rada ęe nékej posebnęga ža gospod fajmowtram govorila.

„Gospod Ɖęe!“ žayne ždó Ludmila, ko je dèkle odwlo, „jaz mislém téga dèklíya kž sebz vžetž, in mu mater naméstitz. Le toľkam mž je vwey. Mōji otręnz so mž vž pęrvę mladostž pomęrlz. In mōje sęręe mž pravž, de bž ľubezn, kž sęm jo do nęh iméla, lahko tému otróku skazala. Vęnder bž poprej rada žvéđela, alž mž oni, kž bole poznajo starwe in otróka, to svétzjejo. Kaj pravžjo kž tému? Svoje kratke dni, kolękor mž jih Bog we da na žemľe, bž rada se kakęm dobreęm dčlam

zaznamnala. Kaj ménajo, ali bə bila dobrota, ktero bə storila tému otroku, prav obrnena?“

Gospod fajmowter se téga zelo razvesele. Povzdvignejo oči in roke, in rekó: „Bodə hvalena sveta previdnost Bəxja! Boləga dēla keruanske lubeznə, matə! bə mende ne mogle storitə, in takó pametnəga in pobošnəga otroka, ko je Kristinəna, bə tudə ne dobile kmalə. Nenz starwə so bili praviqnə in iz sernə pobošnə. Ləpó so téga otroka uylə; le wkoda, de so takó zgodej umrlə! O, ne bom nikdar pozabil, sə koləko žalostjo je matə ob svoji smrti pogledovála to prelubo dēkle, kə je per nenz postelə jokalo in zdihovalo, sə koləkmə zaupanem se je proti nebesam ozirala, in je djala: Ti, moj Oye nebowkə! bow tudə tému dēkletu oye. Ti bow moji hjerə drugo mater dal. To vém do tərdnəga, in zató umarjem və mirə. Glejte, tə besede se bodo zdé spolnile, in vse kaxe, de vas je Bog sam té zapuylənz srotə mater izvolil. Po negovəm nagibə ste dölə kə nam prwlə; on vam je və misel dal, predn ste se domú vernilə, we və nerkv itə ravno takrat, ko je bilo tudə dēkle və nerkvə. Oqitno je to Bəxje dēlo. Hvalena bodə sveta previdnost Bəxja!“

Zdé so gospod fajmowter dēkliya spet və hiwo poklinjələ, in rekó: „Glej, Kristinəna! ta le dobra xena tə hoyejo zdé matə bitə. To je pač velika dobrota, ktero tə je lubə Bog poslal! Alə hoyew ə' nimə itə, in jim dobra hji bitə?“

Kristinina reče vesela: „O rada!“ In za-
yne od vesela jokati. Vse joki ne more dale go-
voriti, de bi xeno zahvalila; molče ji rokó
kuvne, in jo lubeznivo pogleduje.

„Glej, Kristinina!“ so se djalé gospod
fajmowter, „kakó Bog zate skerbí. Ko so te
tvoja luba mamka umrla, te je Bog drugo
mamko poslal, ki te hočejo ki sebi vzeti.
Kakó te Bog vendar lubi! O, lubi ga tudi ti,
tolékan dobrega Očeta! Zaupaj van, in spol-
nuj rada in na tanko negove zapovede. Bode
tudi té svoji drugi mamki ravno takó dobra
in pokorna hči, kakor si bila svoji prvi
mamki. Potlej te bodo tudi ta mamka radi
imela, in dobro te bo. In se to le pomni
dobro: Ne boš tudi vsi prihodne brez
vséga trpljenja. Pa molči, kedar boš vsi
trpljenje, ravno takó iz srca in si
tolékam zaupanjem, kakor si dans vsi
nerkvi molila; in lubi Bog te bo po-
magal, kakor te je dans pomagal.“

Na to so se po deklíjeve sorodnike, na-
mrzu po strina in teto, in po botro poslali,
in jih vpravajo za prvolene. Vse dovolajo
radi vsi to, in pa se veselijo so, ko je xena re-
kla, de vzame Kristinino, kakor je pri téj
priči napravljena, vse druge oblačila pa, in
kar bi imela se od rane matere dobiti, nam
in nam otrokam prepusti. Le dvojih molitnih
bukov je Kristinina se po svoji rane matere
xelála, de bi jih imela vsi nam spomin, in ji jih
dajo.

Druga razstava.

Kristina je pobožna in pridna hči.

Protz večeru reče Ludmila naprečz, vzame Kristineno kž sebz na voz, in se pelete iz Krana. Pøzno vz nouz æc je bilo, ko pridete domú vz Zagoríne. Večerjate nekolzko, in Kristinena mora zgraven Ludmile sadéte. Pøtlej jo Ludmila za roko prime, in pele vz yedno yúmnato, kž je bila tik nene staníne, ter ji reče: „Tukej le, Kristinena! bow poszhmal le-æala. Le lzpó se slénz, in ne pozabz luyz ugasnítz. Lahko nou! dobro spz!“

Kristinena je vsa vz veselz, de æena takó prijazno æ' no ravná, in de Bog takó po o-yetovo zano skzrbí. Predz se ulæze; we povzdvigne ouí in roke, in molz kž tolekán do-brótlivemu Oyetu.

Ko se dan napouz, je Kristinena æc na nogah. Gre kž oknu, in pogleda skozz. Pred szbój pod hiwo vidz kuhznske vzt, in na nem zelenávo in mnoge nvztlíne in bréskvzne, rav-no nvztó bélo in radeze. Pod vztam wumí bi-ster potok, in ob potókz rastejo visokz jagnedje in verbe. „O, kakó perrouno,“ pravz vesela, „mz bo zelí in nvztlíne zalivate! Tudz vz su-we mz ne bodo sehnile; voda je vsaj takó bliz.“

— Ko se na desno oberne, vidz hléve, in za hlévz sadnz vzt; zè mnogz lépz drévjem je zasajen, in vz nar lépzem nvétji je nékej

draves. Prék sadnega varta pa so travneke in nive že mnogam xitam, in vse, kar nene oči dosežejo, je zeleno in vž nvetji, vse lepó ka-æe. In od vszh strani ji puhti prijeten duh vž yúmno, in ždi se ji, ravno kakor de bž bila vž raji. Tždej reye sama pžr sebe: „To- leznaga vesela paq nésem vrédna!“ In poklekne, ter molž in hvalž vnovžy ljubžga Bogá, ker ji je dal vž ták lep kraj in kž toľko dobrž æene pžit.

Ob sedmžh je bila vž farnž ñerkvž vž Blé- dž mawa. Pobožna Ludmila je wla vsak dan kž mawž, qe je le kej posebnžga né zadžræa- lo. Odslej sklene tudž Kristinžno sžbój jematz, ker je spoznala, de je daritev svete mawe stu- denžy vszh Bžxjih dobrót. Koj pžrvž dan jo vžame sžbój.

Pot je wla med nivamž in séyamž skožž vas. Kristinžna skaklá vsa vesela za svøjo mam- ko, in jo védno kej popravuje. „Jej, kakó vi- soko stojí una le hiwa!“ se zaqudž, ko zagle- da Bléske grad na starmžm peqevji. Ludmila reye: „Tam na unž viwávž je Bléska grajuj- na, nawa gosposka. Kaj ne, kakó qestítljivo pogleduje dólž na svøje podlòæne! Vž staržh qasžh, ko né bilo nžy varnžga pred sovraznž- kam, so gradí splòh na visoke hribe in peqí stavžle, in pžr stranéh, kjer je bilo moq do- nžh pžit, žž moymžm ozidjem in žž æelžznž- me vratz obdajatz, de jim tudž hud sovraznek né kej mogel.“

Pod gradam je Blésko jezero, in vž srédž nega otòk žž lépo ñerkvžjo. Ko Kristinžna je-

žero in otòk se ŋerkvijo ugleda, se we bol
 yudž. Kej tanžga we nekjer né videla. Sava
 réka, ke jo je vž Kranz pred oymí iméla, ji
 je bila velika vòda; pa né bila takó wiroka,
 tudž né stala, in nekjer né iméla otòka se
 ŋerkvijo na nem kakor ta. Šterme vprawa:
 „Mamka! kaj pa je una velzka vòda tam le,
 ke je vž srédž ne zeleno bardo, in na bardo
 ŋerkvž žž visòkžm žvonicam?“ Ludmila pra-
 vž: „Ta vòda stojí, in je žmirej enako velika,
 ker je sprožž le toleko odtéka, kolžkor je per-
 téka. Takž vòdž se reye splòh jezero, in
 ker je to vž Blédž, mu pravžmo Blésko je-
 zero. Eno dóbno uro ima vž okrógleji, in
 vž nem so ribe, ke po ŋentž in we vey teh-
 tajo. Ták suh kraj pa, ke ga okolž vòda oté-
 ka, kakor uno le žž drévjem obraujeno bardo,
 ktero takó lepó iz jezera molí, se imenuje o-
 tòk. Na nem je ŋerkvž žž visòkžm žvonicam,
 materž Bòxji vž yast posveyena. Le yakaj,
 Kristinžna! kedar bom utegnila, bove pa tje
 ke mawž wle. Vž ládjiŋo alž vž yeln bove sto-
 pile, in se prepelale. Po žimž pa, ko jezero
 žameržne, bove po ledž tje wle; ko se led
 dóbno utaržž, smé ŋžlo xivína žž vozmi yezem.
 Ždó pa le malo hitréje stopive, de per farnž
 ŋerkvž mawž ne žamudžve. Odžvonilo je žž,
 in ko ura sedžm odbije, perstopžjo Gospod
 koj ke altarju.“

In ste stopile, in perwle vž ŋerkvž. Kristi-
 nžna poklekne ponizno žraven Ludmile, vž-
 me molitne bukžne iz žepa, in molž žž žbra-
 nem duham in iz seržna. In je žž mamko žmi-

rej rada ke mawe hodila. Ob nedélah in zapovédanzh praznekeh je bila vselej tudz per kerujanskem nauke, je zvestó posluwala, in od dne do dne umnawe in bolwe perhajala.

Kristinena je se znala brate in pisate; vendar je se prvolenem svoje matere we v nedélsko wolo hodila. Brate so v wole kerujanske nauk in druge duhovne bukve; in Kristinena se je we bol gloxno navadila brate, in v kerujanskem nauke we bol utardila. Tudz domá je rada brala. Marsakterz otrone so vse v igráh; ona pa, kedar je yas perpustil, je kake svete bukve v roke vze-la, in pridno brala, in v branz tolekán vesela nawla, de bz bila dostekrat raji jéd ko brane popustila. In kar je brala, je v sernz ohranila, in v svojim djanz in nehánz kazala. Bila je ponixna, krótka, potérpexliva, vsa nedolxna. Pred vsako spovédjo je wla mamke odpustjena próst. „Mamka!“ je rekla, in solze se ji polihz ulijejo, „ako sem vas kadej razxalila; prosem, odpustíte me. Bog vé, kakó me je xal, in de vas iz serna lubem.“

Enaga dne se je malo spozabila, in je dékel eno gérdo pogledala, ker je sliwala, de jo je v néke réyz po nedolxno obrekla. Pa predz je wlo solnne za goro, se téga skesá, gre ke dékle, in reye: „Luba Miña! te prosem, zanesz me, de sem bila davz nate nevolna. Če se ti tudz kej zoper me govorila; te jaz vnder zmirej iz serna lubem, kakor je Kristus zapovédal.“ Te beséde so déklo presunile, in od tistega yasa néonzy vey zoper Kristineno govorila.

Tude je bila Kristinžna že mladaga delavna in pridna. „Kdor ne dela,“ se je mislala, „naj tude ne je.“ In je žde na vrtu ali v polu okopavala in pléla, žde govédene pokladla, in jo napojila, žde predla, ali nogovíne in jopene pletla. Nar raji pa je bila per wivan in kuhé, ker je védela, de je to nar potrebne med ženskeme déle. Ludmila se je na oboje dobro spreuméla, in ko je veykrat na kako ženitnino wla kuhat, je tude Kristinžno sžbój vzela, de se je bole žuyila.

Kristinžna se je sžner yedno nosila; vander né iméla nekolé ney na sebz, kar bi bilo neyemerno ali žoper nen stan. Neuyemarnost in prevzetnost je zelo studila, in se posvetskeme dekliye né hotla znana iméti. „Kdor se život že bržhkeme oblayile olupuje,“ je yase rekla, „ogarduje svojo duwo; kdor je v žunanjem neuyemern, je v sžrne napuhnen. In kaj bi se ylovek napihoval, ko sam iz sebe néma drugzga ko gréh? Le neuyemarnost in napuha me Bog obvarj!“

Takó je Kristinžna per Ludmile vey lét v svoji nedolžnosti rastla ko kvetliha na vrtu. Starji ko je bila, vey je Ludmila nad no vesela iméla, in kdor kolé jo je poznal, mu je bila vwey. Marsktere dekleta so ji bile žató neyoylívne.

Tretja razstava.

Kristina zgubi dobro Ludmilo.

Alč ko je bila Kristina osmnajst lét stara, je Ludmila zboléla. Kristino je to gróžno pobilo, in se toleko lubeznejó ji stréce, kakor de bč bila nena lastna mati. Védno je per nene postelč, in vč nar manjših ruyéh ima skerb zano. Ko Ludmila zaspi, hode le po persteh, de bč je ne zbudila. Veykrat prequje vso noy per néj; slaba luyzna ji berlí, in naj bč jo zaspanen premagal, se zbudí, de bolnína le pokawla, alč de se le zgane. Akoravno je bolénen dolgo terpéla, se né naveliqala stréce.

Ludmila je védela nénitč to otrouyjo lubezen, in je blagoslovila tistč yas, ko je Kristino kč sebz vzela. Eno noy po zimč, ko je bilo gróžno mraz, je bilo Ludmilč vidama huje. Zelo jo je xéjalo, in pijáya je bila polá. Vse je xč pospalo, Kristina sama je we per néj. Gre in zakurč na ogníuyč, perstave piskren vodo zč lipovym nvetjem vč néj, de zavré, in pènese bolnč mamkč pijáye. Mraza dragatá po vsch udch. Ludmila vzame in pi-je, ter reye: „Kristina! ti se mč paq dobra; moja lastna huy bč mč ne mógla bole postré-ye. Lube Bog tč to povernč! Tude jaz te ne bom brez vsaga povrayíla pustila. Lubezen sner se ne da playatč; pa bow videla, de nčsm nehvalečna. Vč svóji zadnč volč sem tč

že toliko odmenila, de bom oskerblena. Po moji smrti bom to zvedela.“

Kristina je jela jokati, in prosz, de naj ji vsaj od smrti ne govori. Alz Ludmila reze: „Luba moja! nekar ne plakaj, ko sam smert vz misel vzela. Smert ne takó strauna, kakor se marsakomu zdi. Ona in pa priyatna, ktera nas réwz iz jeze, kž vz néj koparnemó, in nam odpré vrata vz bolj dæxelo. Glej, veselím se, de ga bom kmalz gledala, vz kterzga sam verovala, akoravno ga nésam videla. Ostanz, luba Kristina! zmirej poboxna; lubz Kristusa, kž je iz lubezne do nas na kriæz umarl, védno iz serna; ne storz nekolz nez hudzga, ampak le dóbro: potlej tž bo smert kždej tudz lahka in sladka. Od vszga terplena réwenemu in vékoma sreynemu bitz ne strauno.“

Ludmila je premolknila. Lazen, pa umétno zdélan kriæ z britko podobo nawzga Zveliyarja, kž ga je bila od rannzga ujnã vz spomin dobila, je vz rokah dæxala in kuwevala. Potlej reze: „We ga vidam le vz podobz, svøjiga Zveliyarja; pa kmalz kmalz — o neizreçeno vesele! — ga bom gledala obliyje vz obliyje. Ta le podoba mž spriyuje, de je iz lubezne do mene na kriæz svøjo kri prelil, glavo nagnil in umarl. Že tukej na zemlz mž je bil nar bolj priyatel; to je moje sernz velikokrat skusilo. Nar sladkéjwz ure vz mojim æivlenz so mž bile tiste, kž sam vz nez nego-ve presvete nauke in zglede, negovo neskonyno lubezn do nas premiulevala, ko sam duhá in sernz protz nemu povzdvigovala in molila. Ne

zveliyana za nas, kakor ye van verjemo, in negove beséde dopolnemo. Ako vz terplene van zaupamo, zadobemo gotovo tolarbo in mir svoji duwi. In takó najdem tudz zdé vz negovih besédah zadno tolarbo. Sej je djal svojim učenjam: Vz hiwz mójiga Očeta je veliko prebivalstw. Ko bž bilo drugáye, bž vam bil povédal. Grem tje, de vam mésto parpravam. Takó je rekal, in moje mésto, mislem, je parpravleno; moj Gospod gre pome, in zž veselem pojdem za nim.“

Je hotla we govoritz; pa nena beséda je popolnoma opéwala. „Oče,“ reye we prav tiho, „vz tvoje roke zroqim svojo duwo!“ To so bile nene pósledne uméвне beséde. In nene oyi vpadejo, in so vse steklene, nena sapa slabí, in mærgel pot je po nenam yelz. Kristina se prestrawz; gre, in skliye ludi vz hiwz. Tudz gospod fajmowtru je sporočila, de mamka texave perhajajo, in pridejo, ter molzjo nad no. In Ludmila kuwuje britko podobo, in zatisne oyi, in we povzame, in umærije. In Kristina joka takó britko, kakor takrat, ko je svojo lastno mater zgubila.

Ludmilo so po soséske vsz spowtováls. Ubostu so vz nēj veliko dobrótnu zgubils. Torej je bilo tudz obilno ludi par nenam pogrébz, kž so zano Bogá prosils, in veliko solz je bilo po nēj prelitz.

Četrta razstava.

Kristina je že malem dovolna.

Po pogrebu je sodnik iz grajušine pršel, in ranne Ludmile zadovoljno naredbo odpečatil in oznanil. West sto goldinarjev je Kristine odvolenzh, in rečeno, de naj se prenej nalozu, de bo od nje obrést imela in kadej pouteno doto. Tude sme Kristina, je bilo zapisano, iz ranne dragin, ktero hove, izbrati, in vz spomin vzeti.

To slivati so sorodniki ranne Ludmile debelo gledali, in se kislo deržali; de bi se Kristina ravno po svoji volji dragin ktero izbirala, to jim ne želo nič vmej. Se hinavsko prijaznostjo bi jo radi bera odpravili, in ji ponujajo zdé to, zdé uno reč. „Na, Kristina! na to le ruto,“ pravite dvé naličpane dekletu, ki je bila ranna nuna teta. „Ranna teta so jo le o velinjah praznikah nosila. Je že čisto nova; in pa le poglej, kakó je lepó pisana! Lepše bi skorèj ne mogla biti!“

Pa eden iz sorodovine, umèten in pravičen mox, je djal: „Ne govoríte ji vendar tanjih puč! In pa kaj se le vz to vtikate? Pustíte, de naj se Kristina sama po svoji volji izbere.“ Dekletama se je malo zakadilo; vendar ne je nate Kristine reči, ki so brez vse žéne, hvalliti, in nadležno ponujati.

Kristino je ta nadležnost vso cmotila; ne vé, kaj bi se izbrala. Na zadnje le reče sod-

nik: „Kristina je uboga sëróta; se moram zano potegniti. Tukej je dõsta reči, kã imajo kej nène. Ludmila, dobro vém, in pa tudè pismo takó govori, je Kristina kãko dragino hotla zapustiti, de bẽ vẽ potreba kej pomouã imela. Torej dam Kristine odlog pomisliti, kaj de bẽ sã izbrala. Kristina! le pomisliti sã,“ ji reče, „in jutri pride in povéj, kaj de bẽ rada.“

Pred ko ne, je vsak lahko mislil, bodo zdé we prepriã vstal. Velika dẽkla je Kristina svetovala, de naj sã zlato avbo ali pa srebrne pas izbere. Hlapen je djãl, de naj raji vzame zlato prstan, kã je bil drag demant vẽ nem.

Drugo jutro se ranne sorodnike spet snidejo. Uno butasto meyejo po Kristine svoje nevouplive oči; yuda, de je ne prederejo. Ale Kristina prstope, in jim prijazno reče: „Jaz sã ne bom nobene posebne dragine izbirala. Nar slabuã reči, kã jo bom od ranne mamke vẽ spomin dobila, mã bo draga in luba. Sej so me æe takó dovõl vẽ denarjih obdarile, in nẽsem vrẽdna toleke dobrote. Le unã le lãsene kriã zẽ britko podobo prosem, kã so ga mamka ob svoji smerti vẽ rokah imële, in zẽ zadneme solzame in mrtvaukam potam mouile. To mã bo nar drajuã spomin. Kolẽkorkrat ga bom videla, se bom spomnela nẽh põslednẽh naukov. Ti so bolẽ od yasnega blagã. Če bom po nẽh æivela, bom sreyna tudẽ brez zlatã in srebrã. Blagoslov ranne mamke bo nad menój.“

To je sorodnikom zelò dopadlo. Na videz ne morejo prehvaliti Kristine in nene poboãne izvole, desravno se ji za hrebtam vẽ pest po-

smehujejo. Velika dékla pa je iz hiše grede rekla: „Mende se persmojena, de se nésa kej bolaga izbrala! Kaj nésa videla, kakó sam te védno migala? Ta stara krixon bə bila takó lahko vzela. Nobén ylovék né zan maral, nobeden bə ga né bil pogrévil. Pač nésa pametna!“ Alz sosedov eden, æ siv starček, je djal: „Bog bode se tzbój, Kristina! Ti se dobra, pobožna, hvalena dékla. Verjema me, ta lesena krix te bo vey sreče pernesel ko zlató in srebró, in v svoji zadni uri bow per nem vey tolažbe in pokoja nauka ko per biserih in dražih kamnih. Kristina, pomni to dobro!“ Kristina je lesena krix v svojo skrinjo shranila, in ga je raji iméla ko vse drugo v skrinji. Kolikokrat ga je pogledala, se zmisle, de se je zavolo lépega miru že malém dovolno skazala, in vesele in pokoj se ji v srce vlije. Samogoltna delavnika pa so se per delanju we razperla, in so od téga, kar so dobile, vey žalosti ko vesela vžile.

Peta razstava.

Bog povelje Kristini mnogo terplene.

Kakovnega pol léta pred Ludmileno smertjo bə bil mladi Zakopar, ves pameten in zal mladenci, Kristino rad v zakon vzal. Matere né vey imel v življenju. Razodel je očetu svo-

je xele. Oqetu je bila vwey ta izvola; so wle; in per Ludmile prosile nevéste.

Ludmila je djala: „Ta novína, lubz Bakopar! me prav razveselí. Vaw sin je zrejen vz Bøxjim strahz. Ga poznam zè mladzga; védno je bil pridn, zmeren in pameten, kakor se powtenemu mladenyu spodobz. Za téga volo vam vawe prwne ne morem odreuz; vam povém, we le veselí me kej tanzga. In wém, tudz Kristina bo prwvolila. Samó malo premlada we se mz zdí. Kaj pravzte, alz bz se ne dalo to we eno léto odloxitz? Med tém pa bz vi Andreja (takó je bilo sinu ime) hz kàkownem dobram ludém prpravzle, de bz se we kej zuqil. Ye je on potlej we téh miszl, in tudz mōja rejenka we pr volz; bom tudz jaz, ye mz da Bog we xivétz, vesela te lépe družbe.“

Oqe in sin sta bila téga dovolna, in sta prenej skərbela za sluxbo, vz kterz bz se Andrej vszga kmewkzga dēla dobro navadil. Ludmila mu je bila we nékej oblēke napravzela, predn je od dóma wzl.

Zdé po smertz ranne Ludmile, ko se Kristina né védzla kam obrniti, jo starz Bakopar vz swōjo hiwo vzame, de mu gospodinz. Eno léto po tém pride Andrej domú, in nemu in Kristinz je iz sernā xal, de dobre Ludmile né per nune xenitvz. Ko po porókz iz qerkve prideta; gresta na nen grōb, kz ga je Kristina zè lépmez qvettiname zalwala, pokleknetā, in zahvalzta sz solzame vz oqéh za velike dobrote, kz sta jih od ne prejela.

Andrej in Kristina sta srečno vkupej živela, in svojiga starzga ometa, takó rekóu, pestovala. Tode nuno živlene né bilo dolgo brez terplena. Preden je utirz léta preteklo, sta ometa zgubila. To je obá silno uhalilo, britke solze tometa per negovam pogrébz.

Eno léto pótlej je Andrej za visonoga drvesa padel, se roko zlomil, in se hudó pokvečil. Ob živlene sner né parvel, pa negova roka né bila veq za texko délo. Andrej je bil zelo xalosten te nesreče. „Kristina!“ je rekel svoji xenz, „kakó bova zdé živéla, ko ne bom mogel délatz, kakó redila otroqiye, kž nama jih je Bog dal?“

Pa Kristina mu reye: „Andrej! naj te ne upade sarné. Le vz Bogá zaupajva; on, kž nama je doslej pomagal, nama bo tudz vz prihodne pomagal. Od svoje strani pa storiva, kolškor moreva. Kdor vz Bogá zaupa, in rad déla; ne pride lahko vz táko nadlogo, de bž se mu ne móгло pomagatz.“

Pomislujeta, kaj de bž storila. In skleneta we enzga hlapna vzetz, kterz bo texji déla per hiwz opravlal. „Kar je pa loxjiga,“ reye Andrej, „bom xé sam opravz, in tudz poskerbel, de se per hiwz vse prav ravná.“ — „Prav, prav, Andrej!“ reye Kristina; „jaz pa upam mémo svojih hiwnzh opravil tudz we se wivanem in pleténem kej zasluxitz.“

Alz Bog jima powle kmalz drugo nadlogo. Hlapnz, kž sta ga bila parvzela, je tobák pil. Veukrat sta ga opominala, de naj varzeje, de ne napravz kake wkode. En vejer pa mu je

tlepa goba ponevédama iz pipe vz snó padla, in vstane ogen, tar pogori vse pohiwtvo in xivína; Andrej in Kristina za družíno sta komej xivlene otela. To je bila zdé velika reva! Pred je Andrej prwél ob gibko roko, de ne more teakéh dél opravlatz; zdé prideta we ob pohiwtvo in xivíno!

Pohiwtva jima je pred vsem drugim tréba. Pa kjé denarjev vzetz, de bz sz ga spet postavla? Komej sta izplayala zdravnika, kž je Andreja zdravzl. Kristinínzh wost sto goldinarjev je bilo par kupnz naloxénzh. Andrej bž jih bil rad od nega dobil. Alz kupnz je djál, de kž létu osorej mu hoče, kakor je pogodba vz dolénzhm písmz, naloxéníno zé obré-stjo izplayatz, pred pa ne vinarja.

Vz téj velíká zadrégz jima, kolékor potre-bujeta, bogat kmet za navadno obrést ponudz na pósodo. Prav hvaléxna sta mu za to dobroto, in kmalz spet postavta yedno hiwo in hléve, tar sz nakupata xivíne in potrebne oprave. Vesela se sz swójimz otrociyiz in poslz vselatz vz novo hiwo, in spet délata pridno. In po tola-kem trplénz, ktero sta zé prestala, se wtéje-ta spet sreyna, in ne moreta Bogá dohvalitz, de sta sz spet toleko opomogla.

Usta razstava.

Bog Kristine v silo prejudno pomaga.

Ale na svéte je né stanovitne sreče; vesele in žalost se védno premenávata. To sta Andrej in Kristina kmale spet vnovčy skusila. We né léto minilo, in kupen, kž so bili Kristinene denarji per nem naloxenz, je perwel ob vse premozene; stréla je udaréla v negovo hiwo, in vse negovo blagó je zgorélo. Mox, ktere jima je bil denarjev posodil, je bil le iz lakomnosti tólčan postréxliv, ne iz keruanskega usmilena. Béræ ko je zvédel, de je Kristinena naloxénina zgublena, je perrožil, in se rotí in kolne in razsaja nad Kristino, desravno je bila ona per tém popolnoma nedolæna, in sama vsa prepadena; in jima napové dan, ko hoče izplayan bite, in če ga ne izplayata, pravz, de ji bo rubil, jima prodál nuno hiwo, in kar imata, in devjá in razbija, de se vse trese.

Britke dnevi so se zdé za Andreja in Kristino zaçetæ. Obá sta od žalosti vsa pobita. Le we tri tédne je do dneva, ko morata playate, nçy veç ne. Ne previdzta, kakó bž se jima we pomagalo; vènder zaupata v neskonyno modrega in dobrótlivega Bogá. Blazt obuyte Kristina veliko žalost, sèrçe le se ji hoče razpoytæ; pa gróžno veliko je tudz meno zaupane v Bogá.

Žveyer pred tistim dnevom, ko sta iméla playatz, gre Kristina pod strého v izbénjo jokát, de bž je mox in otroqiyz ne vidélz. Je vzela lesenz krix, dragz spomin potarpexlivostz in poboxne zaúplivostz, vž roke, in se vžrxe na koléna, tžr molz.

„Lubz Žveliqr!“ je djala, „jaz sam paq vž velinqh stiskah. Ko bž jaz sama tžrpéla, bž mž xé ne bilo toléko; alž mox moj in otroqiyz se mž smilžjo. Oh, sžrñe vž menz se taja, ko to žmislém! Ne žase, ampak le žane te prošm. Kakor sz ti vž svøjih smžrtñh tēxavah kž svøjimu nebexkžmu Oqetu molil, takó tudž jaz ždž molžm: Oqe! ako je mogoye, odvžemž mž to grenko tžrpłene; vžndžr ne mōja, ampak tvojā volā se žgōdž.“

Je umolknila, — in se spet žjoka, in krix vž nenžh rokah je od solž vžs moker. „Oh,“ je djala, „osžruje vž menz se tžrga, ko se spomñm nedolxñh otroqiyev! Oqe, lubz Oqe! usliwž me, usmilž se mene in mōjih otroqiyev. Ko bž tudž matz mōgla pozabitž svøjih otrók, ti nas ne bow pozabil. Sej sz sam takó rekal. Skaxž tždej svōje usmilene.“

Pogleduje spet britko jokáje krix, kž ga vž pestéh dšrxí, in reye: „Oh, lubezñivž Žveliqr moj! kakor sz se sz krixa vž svōjo pre-sveto mater ožžrl, takó se ždž žž nebes ožž vž ubogo, gréwno mater, ktera xalostž omždłuje. Sej sz jim bliz, kterž so potžrtžga sžrñā. Daj, de kane le kapla tvojē tolaxbe vž mōje sžrñe, in mž bo pomagano. Takrat, ko szm

bila we vž Kranz uboga seróta brez očeta in matere, ko se nésam kam védzla obrniti, in sam vž nerkvž kž tebz molila, takrat se mojo molitv prequdno usliwal; oh, usliwž me tudž zdé le!“

Takó je prenej dolgo molila. In glej, kakor bz trenil, se ji sernje ohladí; mirna in pokojna je, kakor takrat, ko je po smertž svoje prelube matere pž altarji molila. Spomnz se beséd, ktere so ji bili takrat pž slovesž gospod fajmowtž reklž, de ji bo namržy lubž Bog, yž iz sernja kž nemu molž, vselej pomagal. In potolaxena in pokrepyana vž zaupanz vž Bogá je tudž zdé vstala, ne vey vž solzah xalostž in britkostž, ampak vž sladkžh solzah notranega mirú in pokoja.

In je nesla lésenz križ spet spravžt, kar majhna tržuyíña od nega na tla pade. Pred nékej yasam namržy je bil križ malo polomlen, in potlej zliman. Vž Kristinenzh solzah in gorkeh rokah pa je lim odmeknil, in perlimanžh tržuyíñ ena se je zadej omajala in odkruwila. Kristina gre pred okanzne na luy, in pogleda, kakó bz se wkoda spet popravlžla. In glej, nékej svztlžga se ji zablisketá iz križa! Kristina ostermí. Pregleda križ bol na tanko, in vidž, de je votl, in vž nem nékej svztlžga. Preiskuje, in najde, de je odzadej zž gladjkžmž tržuyíñamž zapahnen, in se takó lepó sprimejo, kakor de bz bile le vlozene. Jih zayne premikatž, in odpahne, in ugleda vž lésenzm zž rždcymž xametam podvlóyenzm križž drug svztl križžñ. Ga potegne iz nega in ogledáva. Negova svztlo-

ba blisketá in se utrína, de jo komej oyi pre-
nesejo. In Kristina spozná, de je svetla križen
iz dražeh v zlató vdélanéh demantov. Vno-
vay se zjoka ne žalosté, ampak vesela, tэр po-
klekne, in reye: „O dobrótlivэ Оye! spet se
mojo molitvэ usliwal. Oh, naj te zdé vэ hval-
len dar tekó moje solze!“

Hití vэ hiwo ké moxu, in mu pokaxe, kaj
de je nawla. Na klope je žalosten sedel, in o-
trók enega vэ narouji imel; dva pa sta zgraven
nega tékala. Ugledate svetla križen poskoče na
noge, in zavpije: „Moj Bog, káková pre-
yudna pomoč! Ta križen je veliko vrédén.
Æ' nim bova poplayala svoj dolg, in tréba na-
ma ne bo zэ otrónэ beračite.“ In od vesela jo-
kata obá, povzdvigneta oyi in roke protэ ne-
besam, in hvalita Bogá, ktere jima je pomoč
poslal. Tude otrociye pomole svoje ročine na-
kviwko, in jokajo. In te solze, ké so starwe
in otrónэ æ' nimэ Bogá hvalile, so pred nim
veyэ néno iméle ko nar dražwe demante pred
svétam.

Drugo jutro o zori je Kristina vэ Kran-
wla; zэ gospod fajmowtram, ké je iméla we o-
trók veliko zaupane do nэh, bэ se zavolo križna
rada posvétovala. Čestit, od vséh spowtovan star-
yэк æ se siyo glavo so bili. Jim pokaxe križen,
pové vso zgodbo od nega, in jih spomné tistéh be-
séd, ktere so ji we otroku per slovesэ bili rekli.

„Kaj we néste pozabili téh beséd?“ ji reye-
jo gospod vse prijazne. „To je lapó! Zdé vidate,
de sem resničó govoril. Pač rés, Bog je zvést po-
moučnik vэ nadloge! Nehye ga ne prosэ zastóni.

Kdor van zaupa, ga ne zapusti. Od vave prve mladosti do zdé le je po očetovo za vas skrbel, in vam pomagal. Iméjte tudé vè prihodne živo vero van in vè negovaga ljubeznivega Sinú, dopolnujte njegovo sveto volo, zaupajte van vè vsèh nadlogah, redíte vè negovim strahè svoje otroke; in bo tudé we vè prihodne nad vame in vavemè otrónè, vas bo tudé vè prihodne révil iz vsake nadloge, in kadej tje gorè vè svoje vesele vzél.“

„Alè pa smém,“ reye Kristina, „kriænè zase obdržate? Alè be ne storila krivíne ranne Ludmile sorodnekam, ko be ga obdržala? Oh, sej je vey vrédén ko vse druge dragine, kè jih je zapustila!“

Gospod fajmowter so rekle: „Kristina, ta kriænè je vav. Ranne Ludmile je bilo javalne znano, kakó kej drážga je vè lesenem kriæ. Alè nena zadna vola je bila vam nar bolwè svojih dragín zapustiti. Iz ljubeznè do mirú in zè malém dovolné ste se sèrner nar slabji réy izbrale. Pa Bog je vawo izvolo osreçil, in dal, de ste nar bolè réy dobile, prav kakor je bila ranne Ludmile vola. Bog vam je vè zanevevaném kriæ skrit zaklad vè roke dal. Demante vè kriænè so velike; oblubem, de je bliz westnajst sto goldinarjev vrédén. Vzemite kriænè od Bogá, prodajte ga, plaçajte zè izkupleném denárji svoj dolg, in kar vam jih we ostane, jih vèivajte se hvalexnem sèrnam. Lesenè kriæ pa shraníte, de bo vavém otrokam in vnukam drag spómin vè ranno Ludmilo,

vawo dobrótnenjo, in we bol v^o veliko dobroto, ktero je Bog nad vama storil.“

Na to vtaknejo demantov kri^zen nazaj v^o lesen^o kri^z, ga spet s^o trzuj^oname zapahnejo, in pravejo: „Kdo bi verjel, de je v^o tém le lesen^o kri^z takó kej dražega? In kakoruna je s^o tém le kri^zem, ravno taka je z^o nawa^o m^o terplenem na zeml^o, ktero prav lepó in razumno tud^o kri^z imenujemo. Ozunej je nawe terplene podobno tému slabemu lé^osu; v^o sebi pa ima zaklad, kter^o je bolj od zlatá in demantov. V^o to, Kristina! mislite p^or vsakem terplen^o, in nekar se nekol^o nesre^one ne imenujte, ampak sre^one se ut^ojte, ^oe vas Bog s^o terplenem ob^ouje. Bo p^orvel dan, ko bo zagrinalo samó odpadlo, in se pokazal zaklad veliko bolj od zlatá in demantov. In ^oe se to ne zgodí vselej tukej, bote gotovo tam spoznale, de je bilo vsako terplene skrita, pa neizre^oeno velika dobrota B^oxja, ktera nas v^o resni^o obo^oga^o, in za ktero homo Bogá hvalil^o, ko se bo svét z^o vso svojo lepoto, z^o zlatam in vsam^o demant^o, ^oe zmel v^o prah in pepel.“

Gospod fajmowter so poznale v^o mést^o zlatárja, kter^o je tud^o z^o demant^o kup^oevál. Po^owlejo do nega, in ga pros^ojo, de naj malo k^o nem pride. Zlatar pride, ogleda demantov kri^zen, in ponud^o osemnajt sto goldinarjev zan. Devet sto jih je p^orpravljen koj nautét^o, uno polovino pa oblub^o ^oe^o tri m^osne dodat^o. In Kristina je dovolna in neizre^oeno vesela.

Iz téga Kristina tud^o nobene skrivnost^o né dé^olala. Zgodba od demantov^oga kri^zna se je

tadej kmalé razglasila. Tude sorodnekam ranne Ludmile je na uhó perwla. In per téj priye se zberejo, imajo svet med sebój, in sklenejo Kristino za demantov krixe per gosposke tozite. „Ale bē ne bili trapasté,“ pravejo, „ko bē Kristinē pustilē demantov krixe, kē velā osemnajst sto goldinarjev? Pay bē se nam ljudje lahko v pest smejalē, ko bē se zan ne pognalē!“

Vz tém stopē grajupinske pisár, star in praviqen mox, sē posebnēm opravkam vē hiwo med ne. Sliwatē, kaj de so sklenilē, se zayude nēh nespametē, in jim tōxbo popolnoma odsvētuje. „Če imate,“ pravē, „kej pametē, in dōbra besēda per vas wē kej zda; opustite to tōxbo. Kaj ne, ko bē bili vi per dālénē tude vse vēdē, de je vē lēsenēm krixē takó kej dražaga, in Kristina naj bē sē ga bila izvolila; bē ji ga ne bili mōglē nekakor odreyē, ker je imēla praviqo izvolitē in vzetē, kar kolē je hōtla? Wkoda tadej, de bē se zdē za to poganalē, in se wē vē pravdo spuqalē! Vam povēm, le vē vawo zgubo bē iztekla. In pa ravno komej vam je, de ste perwē ob demantov krixe! Pomankanu pobožnostē in spowtovana do ranne Ludmile in pa tērdōbē swōjiga sērna do uboge Kristine perpiwēte to. Ste se Kristinē vēdno posmēhovālē, in neno izvolō oponawāje lēseno izvolō imenovalē; zdē pa ste vi na vērstē, de se vam posmēhujejo. Le nkar ne zayenajte te tōxbe, de se ljudēm wē bol vē zōbe ne daste.“ Kakor kolē jih je nevouqlivost in jezā tērla, so mu mōglē vendar prav datē, in nēso tozile.

Kristina pa je spoznala vsa vsam Božjo sve-
to previdnost, in vsak veyer je ula, in po-
kleknila, in hvalila lubega Bogá, ktere svojih
zvěstih sluzabnikov nikole ne zapusti.

II.

SREČA DOBRZGA UKA.

Prvo pismo.

Janežek pastir piše Marije svoji sestra.

Preluba sestriča!

Vyerej je bil prav lép spomladansk veyer. Pod jagnedam sem sedel, in piskal na svojo pičúško. Moje ovčice so mirno mulile poleg Selnene potóka. Moje bukvéne, ké jih we iz vole imam, so gravén mene lexále. Solné je se za góro zahájalo, in se svojime zlateme xare nebó in zemlo rmenilo.

Kar perwetajo ob potóku gospod kaplán. So me posluwale od strani nékej yasa. Potlej pridejo do mene. (Vstanem, in jim rokó kuwnem.) Ko bukvéne zagledajo na travé lexaté, me prijazno vpravajo: „Déyék! ale znaw morde braté?“ Sem rekel: „Znam, znam, yestite Gospod!“ In jim koj brez vsega spodtikleja eno stran preberem.

Se zelò zavzamejo, in pravéjo: „Kjé se pa domá? Kdo so tvóji staré, de so te takó sker-

bno vž wolo powilalé? In kakó se sem vž to vas prwél?“

Sam jim vse powédal, kákowna je že nama: de so namreč najne starše vž vojske ob hiwo in vse prwél; de so najne ouka kmale po tém umérle; de najna luba mamka vž Béženah, kančh west ur od tod, vž revne kouz bolní leče; de jim ti, luba sestrina! stréxew, in pridno predew, de bž jim potrebne xivez pardobila, in de sem se jaz to spomlad sem vž Selne pastirja vnudil, de bž jim tudž kej zasluxil. Solže so mž stale vž oučéh, ko sem jim vse to prapovzdováł.

Prav lubeznivo so potlej we marskej že mənój pokremłálé. In na zadne rečejo: „Le potolaxž se, lubž déučk! in nekar neč ne jokaj. Bode takó poboxen in dober, kakor tvoji lubž starše, in tž bo gotovo we dobro.“ In sečejo vž xep, ter mž podájo ta le lépe sreberne dənár, kterega tž pr tej priče powlem. Daj ga prelubž mamkž, de se kej zan kupžjo, in reče jim, de jih iz srna pozdravem. O, de bž le skorej ozdravélž! Bog te obarž. Ostanem

tvoj

žvéstž brat

Joan Stroj.

Vž Selnah 12. malega travna 1813.

Drugo pismo.

Marija piše Janezku svojemu bratu.

Preleba brate!

Oh, bitko, prebitko jokam! Moje prvo pismo, ko te ga pišem, je pač žalostno; takó žalostnega te mende ve svojim življenju več ne bom pisala. Najna luba mamka so predsnovnem umrla; danes jutrej smo jih pokopali.

Malo pred našo smrtjo me sem prejel tvoj pismo z denarjem, kterega se jim poslal. Ravno sem per naš postelo sodela. Sem jim ga brala, in so se vesela jokali.

„Ah, moja lubka!“ so djali, „iz te bolezn več ne bom vstala. Previdam, da pojdem kmalu domú, ko Bogu, našemu lubeznivemu Očetu ve nebesih. De sem vaji, kolikor sem mogla, po kerušansko redila; to me je ve smrti nar več tolažba, to me nar bolj pokoji. Oh, moja otroci! ostanita vedno pobožna in dobra, in vsak dan perhajajta bolj. Imejta Bogá zmirej pred oči, več vse ga ljubita; dopolnujta negove zapovedi, in trdno zaupajta van. Vervajta iz našega srca ve Jezusa Kristusa, in storita vse, kar nas je učil, in posnemajta negove prelepe zgleda. Molita rada, in prosita vsak dan, da naj vaji Božji svet Duh vode in vlada, in ravnajta po njegovim

nagiba. Lubita se perseruno med szbój. Ne delajta nekomur nez xalga. Ne dajta se rev-
uzenz premotitz, de bz kadej komu kej vzela,
naj bz bilo ravno we takó kej malga. Varaj-
ta se vsanega, tudz nar manwega gréha; zlaste
pa ohranita svojo nedolxnost yisto in neoma-
dexano. Potlej bo Bog gotovo za vaji sker-
bel. Doslej vama je bil dobrótliv oye; odslej
vama bo tudz mater naméstil. Bog vaji obárz,
in nekár ne jokajta. Upam, de bom kz Bogu
perwla, in per nem bom védno za vaji pro-
sila. To so zadne beséde vajne umirajoje ma-
tere. Mariña! ne pozabz jih nekolz, in piwz
jih tudz Janezku. X' nimz, renz, ga zadnez
pozdravm. Rada bz ga bila we enkrat na tém
svéte vidzla. Pa sej se bomo vz nebeszh, kjer
vajnega rannega oyeta upam dobitz, nékzdej
spet vsz vidzle!“

Po tém so nama we svoj blagoslov dalz,
in tri ure poznéje so ugásnilz. In jaz jokam
in xalujem, in se ne vém kam djatz.

Kakó lepó so jih gospod fajmowter kz
smértz perpravlalz, in kolzko dobraga so jim
vz nez dolgz boléznz storilz, se ne da lahko
dopovédatz. Vsak dan skoréj so jih bili obi-
skalz, in nar bolz jedíla so jim powilalz. Po
zdravníka so jim bili poslalz, in vse zdravíla
so zane playalz. Tudz ob nez smértz so bili
per nez, so x' nimz molilz, so jih tolažilz in
oveselovalz, so jim smert, kakor kolz je gren-
ka, we osladilz. Molz, lubz Janezsk! za go-
spod Oyeta, in prošz Bogá, de naj jim nez
dobrote obilno poverne.

Pa tudi zame mola. Jaz sam zdé pač re-
va, de je né kmala take! Tudi ti senger se za-
pujena serota; vendar se ne tarden, in se ne
sam lahko slušam svoj kruhak. Kam pa naj se
jaz obrnem? Za polske déla sam ne previb-
ka, in berayite me je sram, in se tudi bojím;
ranja mamka so večkrat rekla, de berayija
ylovéka lahko sprida. Prose tadej, de naj se
Bog usmili

tvóje

uboge sestre

Marije Stroj.

V Bégna 26. veljaka travna 1813.

Tretje pismo.

Janezek piše Marijo svoji sestri.

Preluba sestriča!

Imaš pač prav, ko pravš, de naj se naju
Bog usmili! Od zgol joka te skorej ne morem
pisati. Né moj dopovedate, vz koliko žalost
me je tvóje pismo perpravalo. Oh, kdo bi se
bil mislil, de bodo najna luba mamka také
hitro umrla! Pa — to nama ne smé serna po-
dréti; kar Bog stori, je vse prav. To mora-
va verovat, ko bi se nama tudi drugáye do-
zdévalo.

Najne luba mamka je dobro. So bili tolikan pobožne, gotovo so zdé v nebesih. Nem se zdé bole godí ko nama. Tadej ba midva zavolo neh we le vesela mogla bitz.

Ba naji bo Bog te tudz skrbel. Sej xiví ptine pod neham, in oblayz nvetline na polz; bo le svojih otrók pozabil? Gotovo bo tudz nama v najnem sromawtvz pomagat.

Le nekár vey ne jokaj, luba Mariña! Raji zaupajva tãrdno v Bogá; molíva, in dopolníva, kar so naji najna luba mamka uylz. Pøtlej nama bo Bog dober, in per nem v nebesih bova kadej spet vidla ojeta in mater.

Perdenem te we pismo do gospod fajmowtra; skrbz, de ga bodo v roke dobilz. Bog te obáz, luba sestra! in molz za

svøjiga

brata

Joana Stroj.

Vz Selñah 28. rznega nvéta 1813.

Yeterto pismo.

Janezk gospod fajmowtru v Bégñah.

Prečestíte Gospod Fajmowter!

Naj mz perzanesó, de se jaz, uboga revyčk, predrzñem Jim pisat. Rés, ubog pastir le

sam; vnder pa imam iz sarnja rad svoje ovqine. Vesel jih gonam na pavo in vodo, in dajem jim nelo svojiga kruha. Če se kteri kak tern vz nogo zasadi, alz če kakó drugáqz zbolí; se me prav smile, in ne jenam pred, de ji tern izléčem, in jo ozdravem. Posebno pa so me male ovqine vz skerbz. — Naj ne bodo hudí, de Jim takó na ravnost govorím. Oní so tudz pastir, in oblubem, de Oní we veliko bol lubzjo ovqine, ktere Jim je Bog zroqil, ko jaz svoje. Ravno to me daje sarnje, de takó po domače x' Nimz kremám. O paq rés, prav iz sarnja lubzjo svoje podlozne! To so per moji rannz mamke pokazalz. Tolzkan lubeznivo so zane skerbélz, kakor de bz bili Nzh mamka. Zato Jim vém veliko hvalo, in ker so me oqe in matz kadej med lépmz qednostmz tudz hvalenost perporoqalz, Jih per téj priqz tudz pi-sáje prav lepó zahvalam. Kaj pa, de Jih ne znam zahvalitz, kakor bz Jih rad. Alz naj me varjamejo, de moje sarnje veliko veq obqutlz, kakor morejo usta izreyz, in de bom Zane vsak dan molil, in Bogá prošil, de naj Jim vse obilno poverne. In to bo tudz gotovo storil.

Naj me ne zamerzjo, preqestitz Gospod! we nékej Jih zdé ponizno prosam. Moja sestra je zdé paq velíka reverja. Jaz sam nen starji brat, in bz mogel zano skerbétz; pa — moj Bog! kaj qem jaz, ko sam sam tudz revez? Sam jokal, in perserqno molil, de bz me lubz Bog vz misel dal, kaj de naj storím. Tzdej me je vz misel perulo, de naj jo Nam perporoqím. Oh, prelubezniva Gospod Oqe, lepó,

kakor se Bog da prosita, Jih prosam, naj se je
usmilejo uboge srote!

Vz zaupanje, de bodo to storile, Jim po-
nižno roko kuwnem, in sam že vso qastjó

Neh

Ihvalexnz otrok

Joan Stroj.

Vz Selňah 28. rxnnga ŋvéta 1813.

Peto pismo.

Mariŋa Janezku svojimu bratu.

Preľubz bratzŋ!

Kakó te hoyem zahvalitz za tvøjo ľubezn?
Tvøje pismo do gospod fajmowtra me je sre-
yno storilo.

Berx ko sam ga bila prejela, sam oblékla
nar yednewz obléko, kž jo imam, in sam kž
nem ula dopoldne. Na vartz ravno so bili, in
so vz nékzh bukvah bralz. Jim roko kuwnem,
in pravz: „To pismo, Gospod Ŭye! Jim po-
wle moj brat.“ So koj bukve zaparlz, in od-
peyátejo pismo, tž beró. Kmalz spoznam, de
jim je pismo vwey. Veykrat se med branem
posmzhľajo, in ko so ga prebralz, pravzjo:
„To je ľpó, prav ľpó od tvøjiga brata!“ Me
vprawajo, alz mž morde veykrat piwew; in

jim pomolím tvoje dvě pisma. Ji tudě beró, in potlej rekó: „Sta dōbra otrōka! Vajne starwe so vama veliko storilē, de so vaji takó dōbra zredilē. To je bole, kakor de bē vama bili deset tisučev goldinarjev zapustilē. Jaz ne bom pred pēr pokoji, de se pomaga. Zdē, ljubē otrōk! le pojde; te bom xē spet poklinā.“ Tadej sēm jim roko kuwnila, in sēm wla.

We tistē dan protē veyeru pride starē slušabnek naše mīlostive gospode, in mē reye, de naj vē grad grem. Se napravēm, in grem koj x' nim. Po potē mē je povēdal, kakó de naj se pēr mīlostive gospode vēdem. Ko dojdem vē grad, me pele vē lépo pisano stanīno. Mīlostive gospod in negova gospá sta pēr mize sēdēla, in gospod fajmowtar so bili pēr nu. Sēm se jim parklonila, in kuwnem slēharnemu roko. Mīlostiva gospá se mē prijazno nasmēhlá, in reye: „Pestane potrebujem, alē bē hōtla ti pēr menē ostate?“ „O rada, mīlostiva Gospá!“ sēm djala; in so mē solze vē očí parigrále, in nēsēm mōgla dale govoritē. „I pa ostanē pēr menē,“ je na to rekla, „in yē dōbro storiw, bom zate lepó skērbēla!“ Ji kuwnem rokó, in solze iz mōjih očí kanejo nano. Tadej reye: „To je nar lepōw hvala! Glej, zdē sē mōja hui.“

Od tistēga yasa sēm vē gradē. Mīlostiva gospá je ko angelēn prijazna in lubēzniva. Prenej mē je novo in yedno oblēko napravēla. Vsak dan grem zē gospó kē mawz; ob nedēlah in praznekēh sēm x' no tudē pēr pridēgē in pēr keružanskēm naukē. In jaz sēm le tolekā veselā in dovolna, kakor de bē bila vē raji.

Torej sem pa tudi, ko sem bila prvačica v svojo prijazno stanovanje prišla, koj pokleknila, in Bogá s solznimi očmi zahvalila; de je takó dobrotljivo za mnóji obznil. O, pač rés: Kdor Bogá lubí, in van zaupa, mu je dobro! Bodí, lubí Janezek! za mnóji vred vesel; Bog bo tudi gate skrbel, kakor za

tvójo

te vékoma ljubjóu sestro

Marijo Stroj.

V Bégna 15. malega srpana 1813.

Često pismo.

Janezek Marii svoji sestri.

Preluba sestriča!

Kakó me je tvóje pismo razveselilo, tá ne morem popisati. Bog je rés lubegniv oče ubogam otrokom; skrbí za naji, de nar bolí oče ne takó. Torej ga hovejva pa tudi lubiti, ga slušati, van zaupati. Vidite, se vé, ga ne moreva; pa de vs svet vlada, in za ljudi po očetovo skrbí, to je očitno. Vekrat rečem sam per sebi: „O preluba mamka, de bi bili vi le we to doživeli! Pa ne,“ s potlej spet mislim, „ko bi we živeli, sej bi se ne bilo takó zgodilo.“ In le poglej, luba sestra! kakó

Bog vse prav stori. Mamke je dal nebesa, in tebe tak dober kraj. Le žalost in britkost bi bili oni na tèm svètu imèli, tam so vsi veseli; tebe bi se več ne bili mogli pomagati, zdé te je Bog drugo mamko dal.

Iz téga pa tudi lahko spoznava, kakó je dobro, da se vsi vsak kaj nauči, in se dobro vede. Ko bi midva ne znala brati in pisati, ko bi najne starši ne bili tolikan za najne poduk skrbeli; bi te ta sreča gotovo ne bila dala. Takó ubožega dèklija, kakor se ti, bi ne bili tolikan naglo vzeli. Res, bode ga Bog zahvalen, da so naji najne starši ušli, ne vsi denarje in blagó zaupati, ampak vsi Bogá, vsi pridnost in pobožnost. Denár in vse jasno blagó nam sovrašnek odvzame; pobožnost in pravdnost, pridnost in umètnost pa nam nihče ne more odvzeti. Torej so pa tudi le te udnosti naše pravo bogastvo.

Zdè sem že novega vsi zaupane vsi Bogá usterjen. Némam več nobene druge skrbi, ko le njegovo volo dopolniti. Tudi ti, ljubá sestra! stori takó; za vse drugo bo potem Bog skrbel. Ostanem

tvoj

žvésti brat

Joan Stroj.

Vz Selnah 23. málga srpana 1813.

Sedmo pismo.

Janežek gospod fajmowtru vč Bégenah.

Prečestitč Gospod Fajmowtr!

Moje srnje mč prave, de naj Jim piwem, in naj Jih zahvalam. Pa previdem, de mč beséd manka Jih takó zahvalitč, kakor sam dolžan. Mojo sestro so iz velike nadloge otelč, in so ji kč velikč srečč pomagale. Bog vé, de sam Jim za toľko dobroto iz srnja hvalam; on sliwč mojo perseryno molitv, de Jim bodč dobro. In on, kč poverne pozirčk vode, kč jo kdo xéjnemu pomolí, toľarjega dobręga dčla ne bo brez plačila pustil; on, kč sliwč mlada-ga krókarja vpitje, bo tudč prawnó ubožęga pastirja usliwal.

Tudč milostivč gospč bč rad pisal; tode se ne upam. Prošam Jih, Gospod Oče! naj mč Oní mojo hvalo prevzamejo. Ko je Nčh prawná toľko velála, bo tudč Nčh hvala nar bol prijetna. Naj ji rekó, de imam, ako je ravno ne poznam, le včnder vso otročjo qast in lubęen do me. Tukej je skorej ravno taka ko gč lubam Bogam. Ga lubamo, desč ga tudč ne videmo. Ko solnje iz ga gore vęzhaja, prošam Bogá, de naj ji sije prijazno in blágo; in ko se veyerna daniņa na nebč perkace, ga prošam, de naj ji mir in pčkoj parnese.

Mož, če ma je pismo od moje sestre ponesel, ma je povedal, da mlade gospode v gradu lépe metule zelo veselo. Na pawz sem imel čas jih loviti. Po ravno tém možu Jim jih tedej nékej povelj. Gospod kaplan so ma jih takó lepó v red djal, in so ma tud pokazal, kakó da se hranijo. Zde Jim ne vém nuj bolga poslati. Pa če je to tud le kej malga in slabga, Jih bo le vnder veselilo, ko bodo mlade gospodje v lepó pisanih metulah spoznale, da je Bog vsagamogou in zgot lubezen do nas.

Jim ponieno roko kuwnem, in Jih poyestim

Neh

Hvalezne otrok

Joan Stroj.

Vz Selnah 17. veljega serpana 1813.

Osmo pismo.

Janezek Marije svoji sestre.

Preluba sestriča!

Zde se je tud menz sreca zgodila. Unz dan sem spet poleg potoka ovne pasel, in ko Bozjo modrost in dobrótlivost tud v nar manweh rayéh rad preudarjam, sem ob kraji lepó

pisaneh polxevah lupin iskal. Kar zagledam nékej práv svatlęga vę travę. Sexem, in vidęm, de je zlat parstan sę svatlęmę kamniękę obdjan.

To mora kej gręžno dręzega bite, sęm pre-
nej mislęl, in sım od vesela poskakoval. Ob tęm
gresta ravno dva ptujņa męmo; męnde sta bi-
la kupņa. Jima pokaxem parstan. „Jej, jej,“
reyę nu eden, „to je lęp parstan! Pa zate ta-
kó né; glej, west growęv tę dam zan.“ Sęm
djal: „Ga ne dam! Ga je xę kdo zgubil, in
mu ga moram nazaj datę. Prodajatę ga bę bi-
lo gręh.“ „I sej ne vęw,“ je rekel, „ęzgáv
de je. Tę dam velęk tólar zan. Le poglej!“
je wę rekel, in mę ponudę nov svtel tólar.
„Na, vęmę ga!“ Jaz pa sęm zę glavo odma-
jal, in rekel: „Noęem ne; za sto tanęh tó-
larjev bę ne hotel gręha storitę!“ Unę mox
pa, kę je bil x' nim, xę dębro póstaręn, je
djal: „Práv, práv! Sę poutęn mladęnęę, jaz
pa sęm tudę poutęn mox. Le obderęę parstan,
in poprawuj, ęzgáv de je. Če nękogar ne iz-
prawaw, je tvoj. In ęę ga bow hotel prodatę,
pęrnese mę ga dólę vę Loko. Le po Balaznę-
kę poprawaj, me bow xę nawęl. Sto tanęh tó-
larjev tę bom zan dal; tolęko je vrędęn.“

Wę tistę vęęę sęm węl kę gospod kaplanu,
in sęm jim vse povędal. Oni pa so djaltę: „Ta
parstan je Radolęwkęga grafa; unę dni, ko so
bili tukej na lówę, so ga zgubilę. Kdor ga
najde, in jim ga pęrnese, bo deset tólarjev vę
darilo dobil. Pustę parstan tukej pęr męnę, in
piwę jim wę pisęmęę. Potlej jim bom oboję

poslál. So pravičen in vse yastí vréden gospod. Perstan, oblubem, bo tvoja sreya.“

Tude jaz, luba sestra! mislam, de me Bog perstana né dal gaston najte. Bom le videl. Ostanem

tvoj

zvésta brat

Joan Stroj.

Vz Selnah 30. kimovna 1813.

Deveto pismo.

Janezek milostivemu grafu vz Radolez.

Preblagorodnè Graf,

Mílostivè Gospod!

Ubog pastiryk se predržne Jim pisate. Sam bil takó srečen, de sam ta le perstan nawel. We sreynzwaga se wtéjem, de sam zvédel, de je Nzh, mílostivè Gospod! in de Jim ga morem poslate. To ravno naj predržnost moji-ga pisana izgovorí.

Po Svøji milostè so mu, kdor be perstan nawel, in Jim ga pernesel, deset tólarjev oblubile podarite. Pa ze zaupanem vz Nzh znano dobrótlivost se predržnem nékej družega poprosite. — Moji staruz so vz vojska ob vse per-

uže. Obá, oye in matz, sta æ mærtva. Od revužne parmoran sém uel, in se tukej pastirja vnudil. Rad sãner pasem svoje ovqinë; pa skærbí me, kaj bo vè prihodne. In pa le toliko vesela imam do rokodéltva, posebno do skrinarskega! Tærdæn sém tudæ æ toliko, de bæ se téga prenej lahko jel uqíte. Læpó tædej Jih prosem, mílostivæ Gospod! naj mæ kæ tému pomagajo.

Bog Jim bo to dobroto, kæ bodo ubožega særomaka po néj osreçilæ, gotovo poværnil; in perstan sæ svætlæmæ kamniqkæ Jim bo pøtlej trikrat lubwæ, ker Jih bo, kolækorkrat ga pogledajo, opómnil dóbræga déla in hvaleæneš solz, kæ jih bo tøyil

Neh

væs pokornæ sluxabnæk

Joan Stroj.

Væ Selñah 4. kozoperska 1813.

Deseto pismo.

Mariña Janezku svojimu bratu.

Prelubæ bratæn!

To je pa spet vesele! Paq ræs, de jih Bog razveseluje, ktere ga lubejo! Vyerej so se Radolæwke graf sæ svojo gospó sém væ grad per-

pelal. God naše milostive gospe je bil, in so ji perle sreče vovrat. Po juxin so vse we ze več drugam vse vkupej na vrt, lep dan namreč je bil, in posedajo po klopih pod veliko lipo. Gospe so pletle nogovine, neke gospodov pa je tobak pilo, in vse se lepó pogovarjajo. Jaz pa sem bliz njih že detetam igrala. Kar pride nekdo s pismom do Radolavkova grafa. Ga vzamejo, beru odpevajo, in na glas beró: „Preblagorodni Graf, milostivi Gospod! Ubog pastirček se predarzne Jim pisati —“ „Oh,“ sem zavpila, in se vsa zganila, „to pismo je od mojega brata!“ Graf so ga do konca zbrali. Tedaj so rekle moja gospá: „Gospod Graf! Bog huj, de naj bodo vse temu mladenku. Ta le deklica, vidajo, je negova sestra. Jaz sem deklica ve svojo skrb prevzela, Oni naj pa mladenka prevzamejo.“ „In pa res,“ sem jaz vsa vesela pardjala, „milostivi Gospod! naj se ga usmijejo.“ „Kaj usmiliti!“ so odgovorili graf in njih gospá; „to se zasluzi. Kar xeli, se mu bo zgodilo.“ „Bz bilo dobro,“ so na to naš gospod rekle, „ko bz ga prenej takej našemu skrinarju ve uk dal, ke néma nuj otrok. Je prav dober delaven; in brat in sestra bz bila bliz skupej.“ So bili koj per volé; in povlejo po skrinarja, in se x' nim za vse zgovore. Sem popravala, ale te smém prva to veselino poročiti. In so djale: „Le, le! In pa piše mu, de naj pride, pred ko more.“

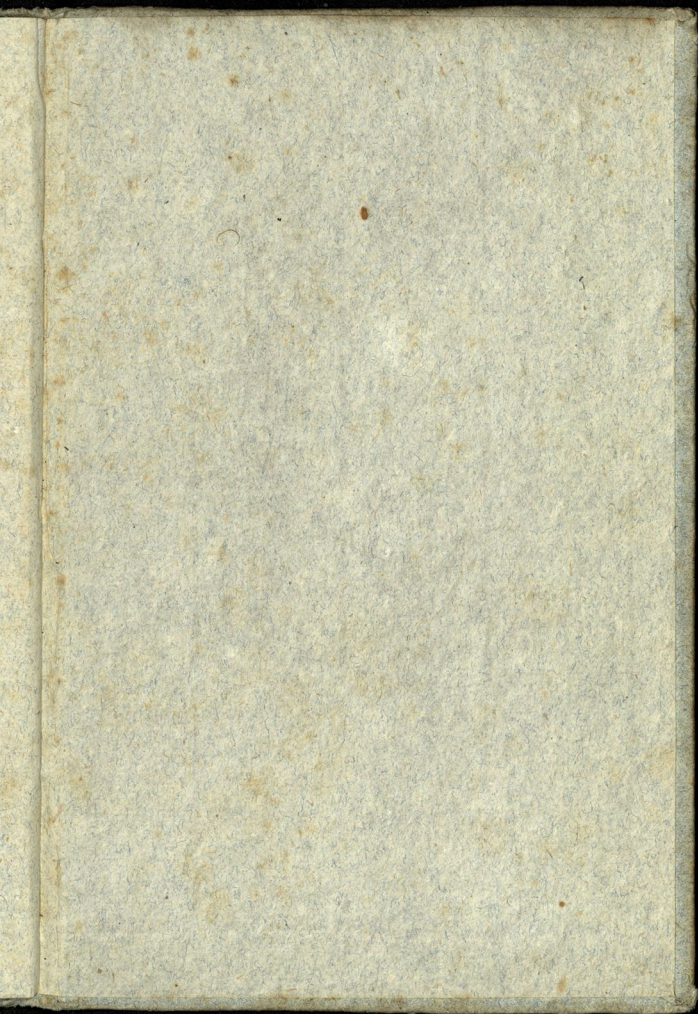
O, pridz tadej, pridz, lubz bratzi! Nzy se
ne mudz! Zelno te bo paryakovala, in vsa
vesela in polna hvale do nebeskaga Očeta, ke
za naji takó lubeznivo skrbí, tž bo naprota
tekla

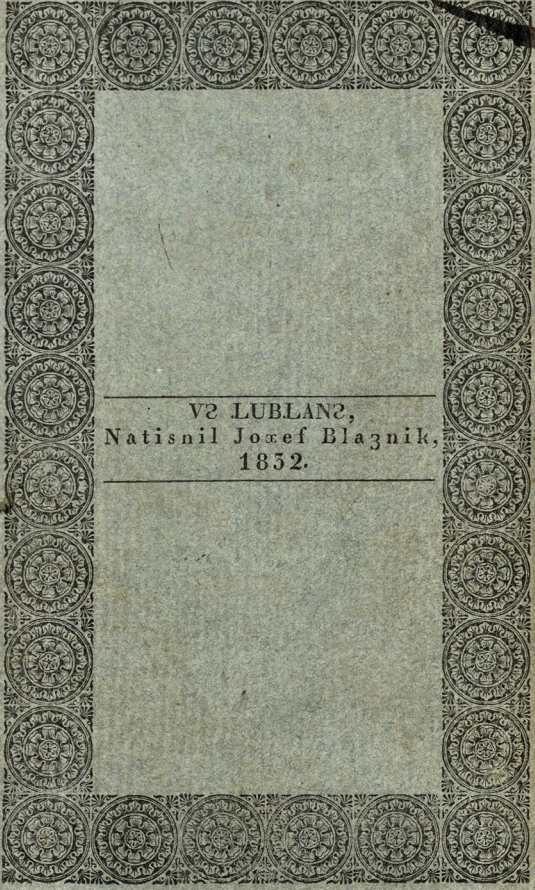
tvoja

sestra

Marija Stroj.

Vz Bégnah 9. kozoperska 1813.

VZ LUBLANŲ,
Natisnil Joxef Blaznik,
1832.